

Motion till riksdagen

1990/91:Ub10

av Birger Hagård (m)

med anledning av prop. 1990/91:18 Ansvaret för skolan

I propositionen har vad beträffar finansieringen av den kommunala vuxenutbildningen föreslagits att sektorsbidraget skall ersätta huvuddelen av dagens olika bidragsdelar. Detta innebär en i och för sig eftersträvarvärd förenkling och bör kunna underlätta samverkan med andra skolformer.

Däremot finns det skäl att ifrågasätta den föreslagna beräkningsmodellen för vuxenutbildningen. En beräkningsmodell presenteras, enligt vilken fem kriterier skall användas för fördelningen av komvuxbidraget på olika kommuner. Dessa kriterier är en behovsvariabel (antalet invånare i åldern 20–64 år) samt fyra vikttningsvariabler, nämligen andelen invånare i kommunen med enbart grundutbildning, andelen utländska medborgare, andelen arbetssökande samt andelen 20–64-åringar per kvadratkilometer.

Såväl kriterierna som den inbördes viktningen tål självfallet att diskuteras. Det är en rent teoretisk modell och frågan är hur den förhåller sig till verkligheten.

En tillämpning av beräkningsmodellen skulle enligt vad som framkommer i en tabellbilaga (Ds 1990:32) få vittgående och även oönskade effekter, om den i sin helhet skulle ligga till grund för bidragsfördelningen redan nästkommande budgetår. Det visar sig att hälften av kommunerna skulle framstå som vinnare och hälften som förlorare.

Svängningarna skulle dock bli häftiga. I de mest extrema fallen skulle vissa kommuner få vidkännas oerhört kraftiga nedskärningar. Verksamheten i t ex Vadstena (-58 %), Söderköping (-55 %), Mariestad (-54 %) och Lidköping (-44 %) skulle halveras. I andra kommuner skulle den skäras ned med en tredjedel eller en fjärdedel som i t ex Skövde (-35 %), Eslöv (-35 %), Stenungsund (-26 %), Täby (-30 %), Kalmar (-25 %), Kristianstad (-25 %), Karlstad (-21 %), Köping (-25 %) osv. Exempelen skulle kunna vara många fler. Göteborg skulle få vidkännas den största minskningen i absoluta tal, 16,5 miljoner kronor (från 82 till 64 miljoner kronor).

Andra kommuner åter skulle få helt orimliga uppräknings. De mest extrema fallen är Jokkmokk (+323 %), Eda (+270 %), Haparanda (+254 %), Sundbyberg (+245 %), Färjelanda (+232 %), Ragunda (+222 %) och Håbo (+204 %).

Ser man på Östergötlands län skulle avvikelserna för de olika kommu-

nera bli följande:

Mot. 1990/91
Ub10

Ödeshög	(+ 48 %)
Ydre	(+ 133 %)
Kinda	(- 18 %)
Boxholm	(- 10 %)
Åtvidaberg	(+ 115 %)
Finspång	(+ 31 %)
Valdemarsvik	(+ 14 %)
Linköping	(+ 20 %)
Norrköping	(+ 2 %)
Söderköping	(- 55 %)
Motala	(- 5 %)
Vadstena	(- 58 %)
Mjölby	(- 24 %)

Det är uppenbart att en beräkningsmodell med så stora avvikelser inte går att tillämpa utan vidare. Det skulle få till följd att många av de kommuner som byggt upp en framgångsrik verksamhet i ett enda slag skulle tvingas att drastiskt skära ned på verksamheten. Resurserna skulle omfördelas till kommuner som tidigare inte alls eller i begränsad omfattning sett behov av kommunal vuxenutbildning. Många av dessa har inte heller möjlighet att i all hast bygga upp den verksamhet som de plötsligt skulle få sig tilldelade resurser för. Det skulle dessutom vara förödande att radera den kompetens som har byggts upp. Många lärare med långvarig erfarenhet skulle riskera att bli övertaliga. Deras kunskaper skulle inte längre efterfrågas. Det har Sverige knappast råd med, inte minst mot bakgrund av den lärarbrist som hotar på många områden.

Det finns all anledning att se över de föreslagna beräkningsgrunderna och bättre anpassa dem till en faktisk verklighet. Önskvärda förändringar bör därefter genomföras successivt. En spärregel bör införas så att större avvikelser från tidigare förhållanden ej uppgår till mer än 10 % under en tvåårsperiod.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en översyn av de föreslagna beräkningsgrunderna görs,
2. att riksdagen beslutar att införa en spärregel i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 24 oktober 1990

Birger Hagård (m)

